

Raport Kaspersky Lab: Globalne trendy w korzystaniu z przeglądarek internetowych i zabezpieczeń sieciowych

Listopad 2012 r.

Przegląd

Przeglądarki internetowe można potraktować jako rodzaj autonomicznej strefy wewnątrz systemów operacyjnych nowoczesnych komputerów. Przeglądarka jest oknem na świat online, platformą zainstalowaną na każdym komputerze, zasilaną jego zasobami i posiadającą możliwość instalowania dodatkowych aplikacji oraz uruchamiania ich na swoim własnym środowisku. Oczywiście, daje dostęp do ogromnej ilości aplikacji sieciowych: od edytorów biurowych do gier internetowych. Paradoksalnie, to właśnie z sieci pochodzi większość zagrożeń, jakie nękają użytkowników komputerów. Luki w przeglądarkach internetowych i w innych popularnych programach są wykorzystywane przez cyberprzestępców do infekowania systemów komputerowych i kradzieży danych użytkownika: dość często to właśnie niewinna, zainfekowana strona WWW rozpoczyna wysublimowany atak. Dlatego regularne uaktualnianie przeglądarki internetowej jest jednym z najważniejszych zadań na drodze utrzymania bezpieczeństwa komputera – nowe wersje aplikacji najczęściej „łatają” luki wersji starszych i dostarczają nowe funkcje zabezpieczeń.

Niniejszy raport obejmuje analizę trendów użytkowania przeglądarek internetowych wśród 10 milionów losowo wybranych klientów Kaspersky Lab z różnych regionów świata. Oparty jest na danych pochodzących z chmury Kaspersky Security Network, zebranych w sierpniu 2012 r. W tym czasie sieć Kaspersky Security Network zarejestrowała ponad 700 milionów zdarzeń związanych bezpośrednio z uruchomieniem przeglądarki internetowej. Przeanalizowano pięć typów przeglądarek internetowych, o łącznej liczbie 36 głównych wersji wykorzystywanych w tamtym czasie. W przeciwieństwie do powszechnie przytaczanych statystyk zebranych ze stron internetowych, niniejsze badanie analizuje rzeczywiste wykorzystanie oprogramowania przez użytkowników.

Ważne zastrzeżenie: Jak i dlaczego przetwarzamy dane dotyczące legalnego oprogramowania?

Głównym założeniem Kaspersky Security Network jest przyspieszenie procesu detekcji i blokowania najnowszych zagrożeń. Klienci Kaspersky Lab są zapraszani do uczestnictwa w programie i dostarczania informacji o nowych zagrożeniach, i jednocześnie otrzymywania danych od ekspertów Kaspersky Lab i innych użytkowników. Ta wzajemna wymiana informacji odbywa się niemal w czasie rzeczywistym, co pomaga produktom Kaspersky Lab reagować na cyberzagrożenia praktycznie w momencie ich powstania. W chwili obecnej, w programie Kaspersky Security Network dobrowolnie uczestniczy ponad 60 milionów użytkowników.

Efektywne bezpieczeństwo komputera zależy nie tylko od informacji o szkodliwych programach i innych zagrożeniach, ale także o legalnym oprogramowaniu. Jeśli rozwiązanie bezpieczeństwa jest świadome obecności legalnego oprogramowania, pomaga to zmniejszyć liczbę fałszywych alarmów – a jest to kluczowe kryterium

użyteczności. Ale nie jest to jedyny powód. Dla przedsiębiorstw „białe programy” (baza danych białej listy) powinny stanowić podstawę aplikacji wykorzystywanych przez pracowników. Użytkownicy produktu Kaspersky Internet Security 2013 korzystają z zaawansowanych technologii ochrony – [Bezpieczne pieniądze](#) i [Automatyczne zapobieganie exploitom](#) – które potrzebują dokładnych informacji o wersjach niektórych użytkowanych legalnych programów w celu zapewnienia lepszej ochrony przed zagrożeniami bankowymi i nowymi exploitami. Co najważniejsze, statystyki użytkowania oprogramowania są gromadzone w sposób ściśle anonimowy. Oznacza to, że firma Kaspersky Lab nie ma narzędzi do zbierania i przetwarzania danych o aktywności użytkowników.

Główne ustalenia

Analiza preferencji użytkowników przeglądarek internetowych, wybór wersji i tempo aktualizacji to czynniki, które pomagają lepiej zrozumieć krajobraz bezpieczeństwa na jednej z najważniejszych aren walki z cyberprzestępcami. Niniejsze badanie dostarczyło nam następujących głównych ustaleń:

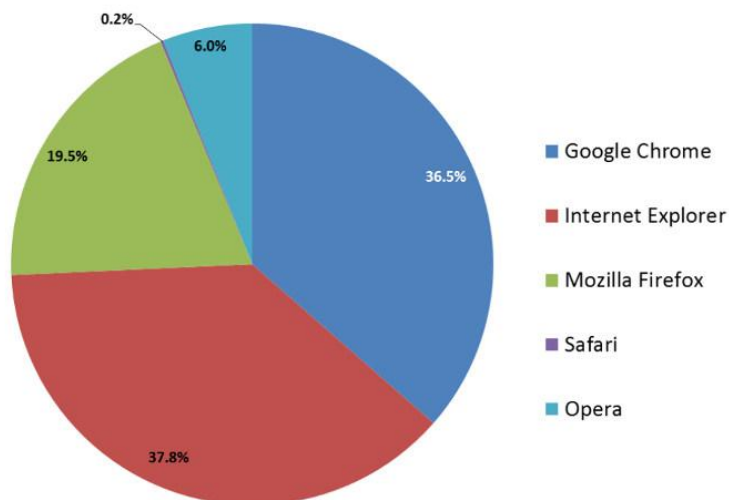
- ▶ Kiedyś na pierwszym miejscu, dziś Internet Explorer traci udział w rynku na rzecz Google Chrome, tak samo zresztą jak przeglądarka Firefox.
- ▶ Nieco poniżej 80% użytkowników produktów Kaspersky Lab posiada najnowszą wersję przeglądarki internetowej. Należy mieć na uwadze, że nasz raport oparty jest na rzeczywistych statystykach użytkowania, lecz istnieje szansa, że sporo użytkowników używa najnowszej wersji np. Google Chrome, ale posiada nieaktualną przeglądarkę Internet Explorer i tym samym jest narażonych na poważne ryzyko naruszenia bezpieczeństwa.
- ▶ W tym samym czasie liczba użytkowników wykorzystujących starsze lub nieaktualne przeglądarki jest bardzo wysoka. 23% starszych przeglądarek i 8,5% nieaktualnych wersji obecnych przeglądarek to wskaźniki, które niestety reprezentują miliony użytkowników. Taka niechęć do aktualizacji jest kluczowym czynnikiem negatywnej oceny ochrony przed zagrożeniami internetowymi. Przeglądarki internetowe to programy używane najczęściej, wszystkie z nich posiadają nieskomplikowaną funkcję aktualizacji i szybki cykl publikacji nowszych wersji. Mimo to, znaczna część użytkowników wybiera starsze, potencjalnie zagrożone wersje. Co gorsze, brak uaktualnienia przeglądarki najprawdopodobniej wpływa również na inne programy – łącznie z bezpośrednimi bramami infekcji, jak Adobe Flash czy Java. W przyszłych badaniach będziemy informować o szczegółach na temat zagrożeń płynących ze strony tych programów.
- ▶ W naszym badaniu źródłem danych są komputery klienckie chronione przez rozwiązania bezpieczeństwa Kaspersky Lab. Niezabezpieczone komputery z przestarzałym oprogramowaniem – dość częsty przypadek, jak zobaczymy – są praktycznie bezbronne i narażone na dowolny atak cyberprzestępczy.
- ▶ Spośród trzech przeglądarek internetowych analizowanych pod kątem szybkości aktualizacji, Chrome jest najszybszy, natomiast wyniki dla Opery i Firefoksa są znacznie gorsze.

Udział w rynku

W naszych badaniach analizowaliśmy pięć głównych przeglądarek internetowych:

- ▶ Internet Explorer
- ▶ Google Chrome
- ▶ Mozilla Firefox
- ▶ Opera
- ▶ Safari

Większość danych zebrano w sierpniu 2012 r. od klientów Kaspersky Lab używających komputerów PC pracujących pod kontrolą systemu Windows. W niektórych sekcjach wykorzystano informacje zebrane w lipcu i wrześniu 2012 r.

W sierpniu 2012 r. najbardziej popularną przeglądarką wśród użytkowników produktów Kaspersky Lab był Internet Explorer, tuż za nim uplasował się Google Chrome. Dane te są zasadniczo zgodne z innymi badaniami rynku przeglądarek, np. globalnymi statystykami [StatCounter](#), mimo że te stawiają Google Chrome na pierwszej pozycji z minimalnym prowadzeniem. Firefox pośród użytkowników produktów Kaspersky Lab zajął trzecie miejsce przy udziale 19,5% (22,85% zgodnie ze statystykami globalnymi). To, co jest jednak diametralnie różne, to udział przeglądarki Safari: statystyki globalne lokują ją na czwartej pozycji z udziałem 7,4%, lecz zgodnie z danymi Kaspersky Lab – tylko 0,2% użytkowników wybiera przeglądarkę od Apple. Spowodowane jest to prawdopodobnie faktem, że przeważająca część danych w naszym badaniu pochodzi z komputerów PC pracujących na Windowsie i nie uwzględnia komputerów Apple i urządzeń iOS, na których Safari jest standardem. W naszych badaniach wyjaśnia to również stosunkowo wysoki udział przeglądarki Opera – rzędu 6%.

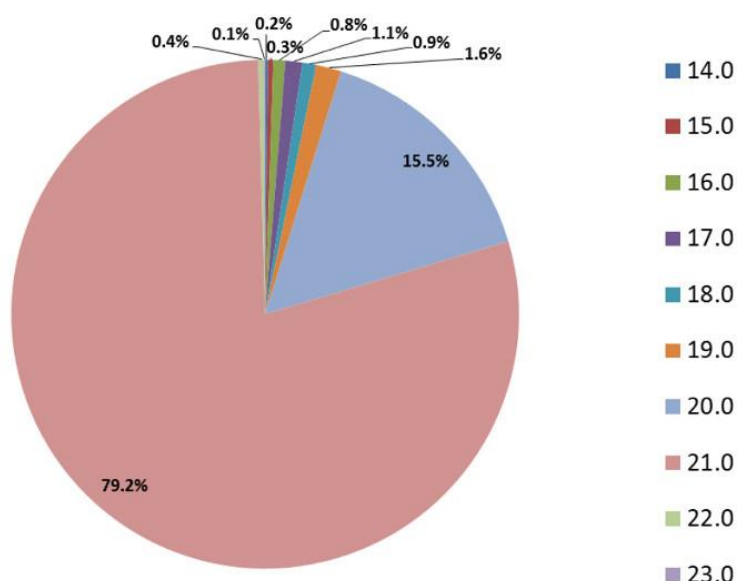
Najpopularniejsze wersje przeglądarek

Aby przeanalizować dane poprawnie, musimy zdefiniować najnowsze, dostępne wersje przeglądarek internetowych w sierpniu. Były to:

- ▶ Google Chrome – wersja 2, [wydana 31 lipca 2012 r.](#)
- ▶ Internet Explorer – wersja 9, [wydana 14 marca 2011 r.](#)
- ▶ Mozilla Firefox – wersja 14, [wydana 17 lipca](#) i wersja 15, [wydana 28 sierpnia 2012 r.](#)
- ▶ Opera – wersja 12, [wydana 14 czerwca 2012 r.](#)

Ze względu na niewielki udział przeglądarki Safari na komputerach PC pracujących pod kontrolą systemu Windows oraz niechęć firmy Apple do dalszego rozwoju wersji dla systemu Windows, została ona wykluczona ze statystyk. Bardzo przydatną oś czasu wszystkich przeglądarek internetowych można znaleźć na stronie [Wikipedii](#).

Wersje przeglądarki Google Chrome

Prawie 80% użytkowników Google Chrome miało w sierpniu zainstalowaną najnowszą wersję przeglądarki – imponujący wynik osiągnięto dzięki prostej, automatycznej procedurze aktualizacji. W połączeniu z wykorzystaniem wewnętrznej wersji Adobe Flash, aktualizowanej wraz z przeglądarką, czyni to Google Chrome jedną z najbezpieczniejszych przeglądarek na świecie. 15,5% użytkowników Chrome'a posiadało poprzednią wersję produktu, natomiast przestarzałe wersje używane były przez 4,9% użytkowników. 0,5% użytkowników posiadało zainstalowaną wersję beta 22 lub alfa 23.

Wersje przeglądarki Internet Explorer

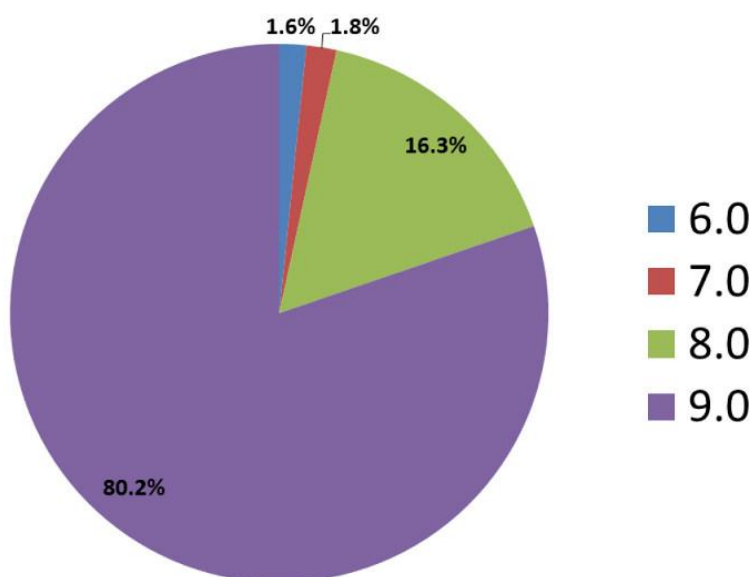
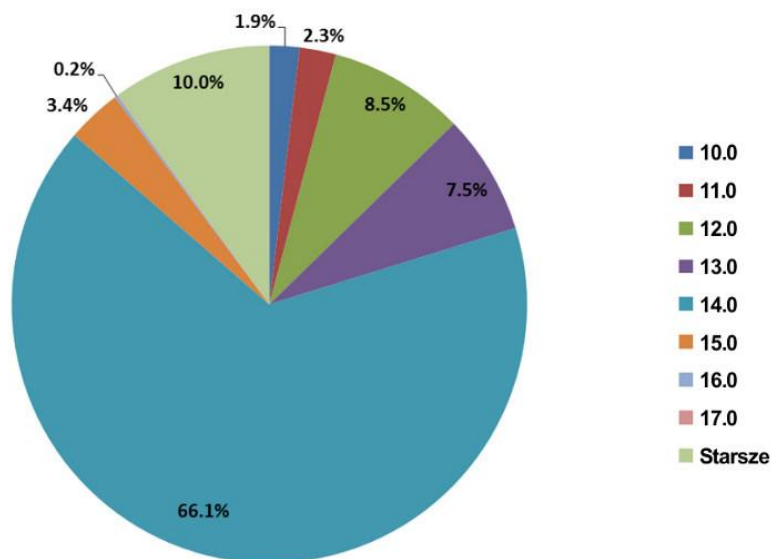

Diagram w tym przypadku wygląda podobnie, jak w przypadku Google Chrome, lecz wzięto pod uwagę inne podejście do zmian wersji. 97,5% użytkowników Chrome'a posiadało wersję opublikowaną w roku 2012, podczas gdy 16,3% użytkowników Internet Explorera posiadało nieaktualną wersję 8, wydaną w roku 2009. Ważne jest, aby zrozumieć, że ci pracujący na Internet Explorer pod Windows XP nie mogą wykonać uaktualnienia ponieważ najnowsze wersje przeglądarki nie obsługują tego systemu operacyjnego. Firma Microsoft zapewnia długoterminowe wsparcie dla przestarzałych przeglądarek, więc nawet Internet

Explorer 6 i 7 (wspólny udział rządu 3,9%) otrzymują krytyczne poprawki bezpieczeństwa. Niestety, użytkownicy starszych wersji nie są w stanie uzyskać dostępu do nowych funkcji, w tym do istotnych ulepszeń zabezpieczeń.

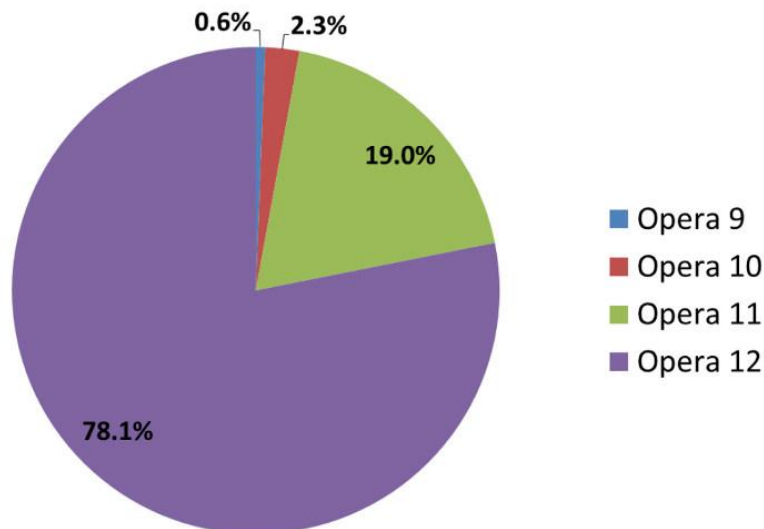
Najnowsza wersja Internet Explorer 10 jest wstępnie instalowana z systemem operacyjnym Windows 8. Podobnie jak wersje beta innych przeglądarek, ta wersja była dostępna i wykorzystywana przez niewielki odsetek użytkowników. Nie została ona uwzględniona w statystykach tego badania ponieważ produkty Kaspersky Lab w pełni obsługujące system operacyjny Windows 8 zostały upublicznione pod koniec sierpnia.

Wersje przeglądarki Firefox

Wśród fanów Firefoksa istnieje znacznie większa różnorodność stosowanych wersji. Wyjątkowo przestarzałe wersje, jak np. Firefox 6 wciąż są obecne i dla wygody wszystkie z nich zostały połączone na wykresie w sekcji „Starsze”. Najnowsze wersje sierpniowe, Firefox 14 i 15 posiadają wspólny udział rządu 69,5% (69,8% z uwzględnieniem najnowszych wersji beta), podczas gdy udział wersji poprzedniej wynosi jedynie 7,5%. Starsze wersje stanowią łączny udział 22,7%. Oznacza to, że więcej niż jedna piąta użytkowników Firefoksa trzyma się przestarzałych i podatnych na zagrożenia wersji tej przeglądarki.

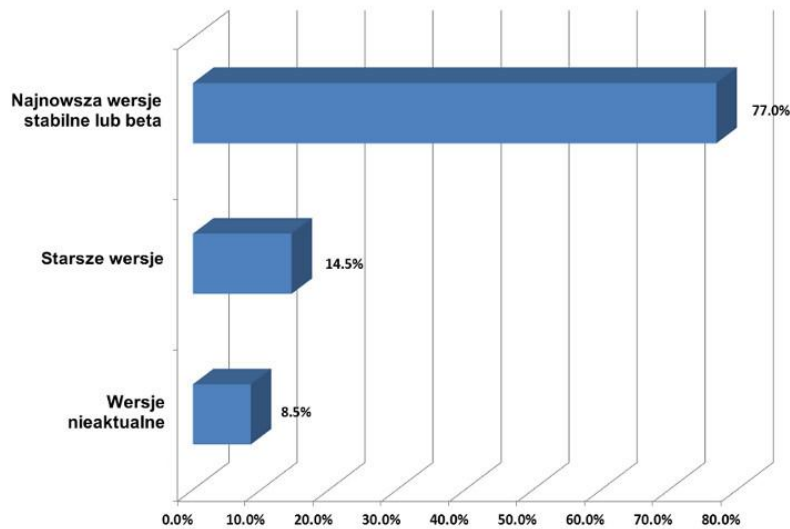
Wersje przeglądarki Opera

78,1% użytkowników Opery posiadało zainstalowaną najświeższą wersję. Dwie ostatnie wersje w połączeniu posiadały udział 97,1%, ukazując inklinację użytkowników w kierunku posiadania najnowszych uaktualnień.

Odsetek użytkowników stosujących przestarzałe wersje jest bardzo niski i wynosi poniżej 3% dla wszystkich wersji przed Operą 11.

Podsumowanie wersji

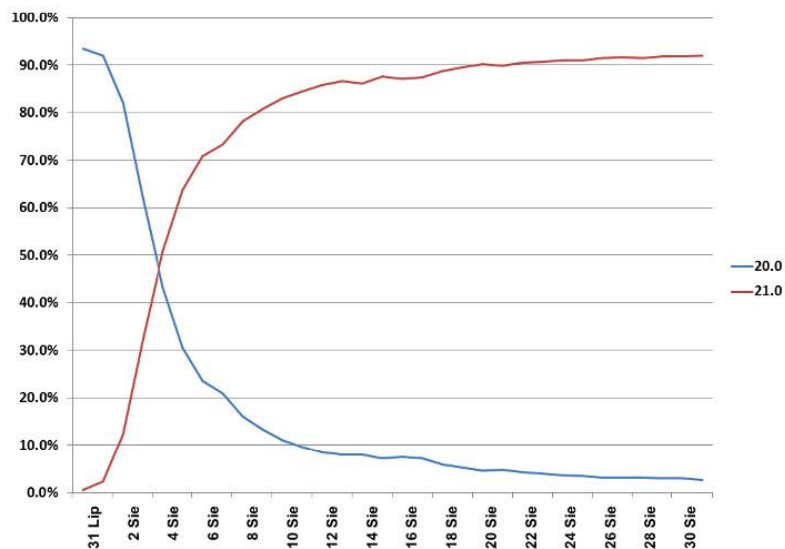

Ogólnie rzecz biorąc, 77% konsumentów korzysta z najnowszego oprogramowania do przeglądania stron internetowych. Niestety, więcej niż jedna piąta z nich – co jest znaczną częścią – używa nieaktualnych wersji przeglądarek. Natomiast 8,5% użytkowników wystawia swoje dane na ryzyko utraty lub zniszczenia, korzystając z przestarzałych i podatnych na zagrożenia przeglądarek internetowych.

Szybkość aktualizacji

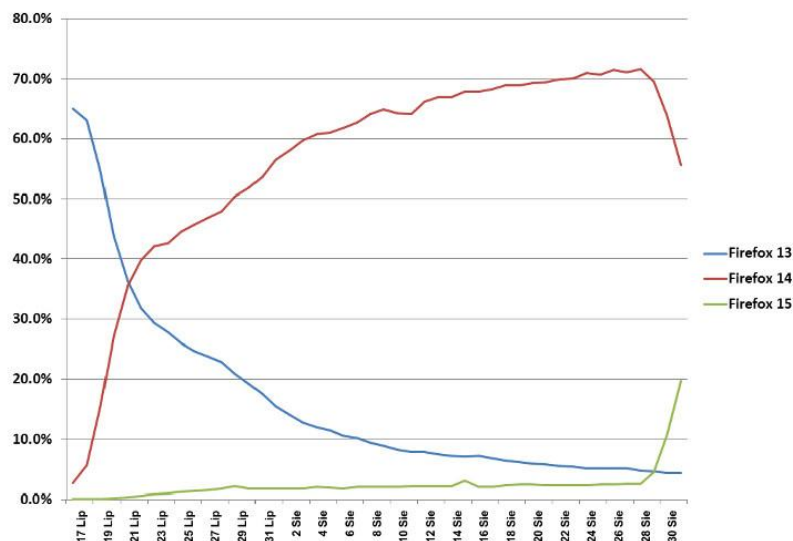
Producenci oprogramowania mogą być szybcy w wypuszczaniu aktualizacji swoich przeglądarek, ale nie ma to większego znaczenia, jeśli użytkownicy są niechętni do przeprowadzania uaktualniania. Zbadaliśmy ten problem poprzez analizę danych użytkowników Google Chrome, Firefoksa i Opery – trzech przeglądarek, które zostały zaktualizowane na początku sierpnia 2012 r.

Google Chrome

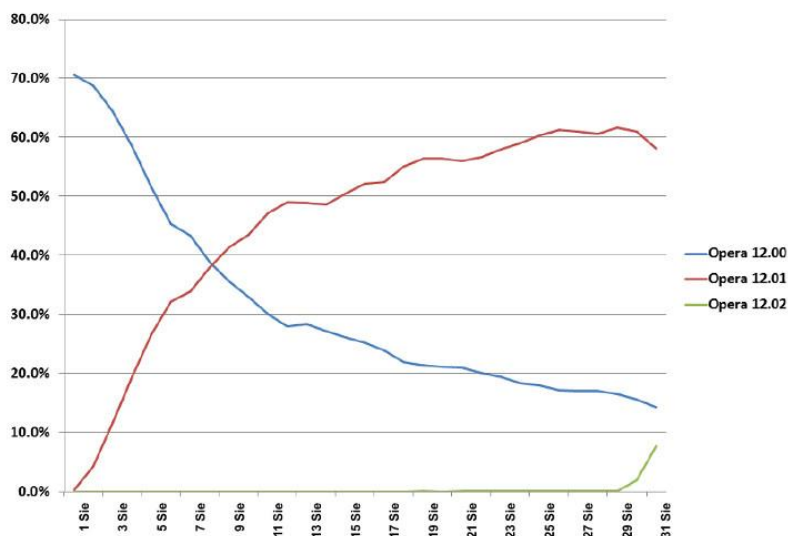
Użytkownicy Chrome'a uaktualniają swoją przeglądarkę dość szybko. 31 lipca 2012 r., w dniu premiery Chrome'a 21, udział wersji Chrome 20 wynosił 93,6% i tylko 0,7% użytkowników korzystało z najnowszej wersji. Zaledwie pięć dni później najnowsza wersja zagościła u 50,8% użytkowników co dało rozkład udziałów Chrome 20 / 21 na poziomie 43,5% / 50,8%. Po miesiącu niemal wszyscy użytkownicy przeszli na najnowszą wersję: 1 sierpnia 2012 r. 92,1% użytkowników posiadało Chrome'a 20 i ten sam udział miał Chrome 21 dnia 31 sierpnia 2012 r.

Firefox

Dla Firefoksa mogliśmy prześledzić cały cykl życia wersji 14: opublikowana została 17 lipca 2012 r. natomiast kolejna wersja ukazała się 28 sierpnia 2012 r. W odróżnieniu od Chrome'a, który pokazuje udział w rynku najnowszej wersji sięgający 93 – 94%, maksymalny udział Firefoksa 13 był znacznie niższy: 65,1% dnia 17 lipca 2012 r. W tym samym dniu udział kolejnej wersji wyniósł zaledwie 2,8% (użytkownicy Firefoksa mają tendencję do używania wersji beta dużo częściej niż użytkownicy Chrome'a). Pięć dni po wydaniu udział najnowszej, stabilnej wersji podskoczył do 35,7%, zdobywając 32,9 punktów procentowych (w tym samym czasie Chrome zanotował wzrost w wysokości 42,8 punktów procentowych). 28 sierpnia 2012 r. Firefox 14 osiągnął swój najwyższy udział rzędu 71,8%... i natychmiast zaczął go tracić na rzecz następnej wersji, wydanej w tym samym dniu. Dlatego użytkownicy Firefoksa aktualizują przeglądarkę do nowszej wersji z mniejszą częstotliwością niż użytkownicy Chrome'a i więcej użytkowników ma tendencje do pozostawania przy starszej wersji na dłuższy okres.

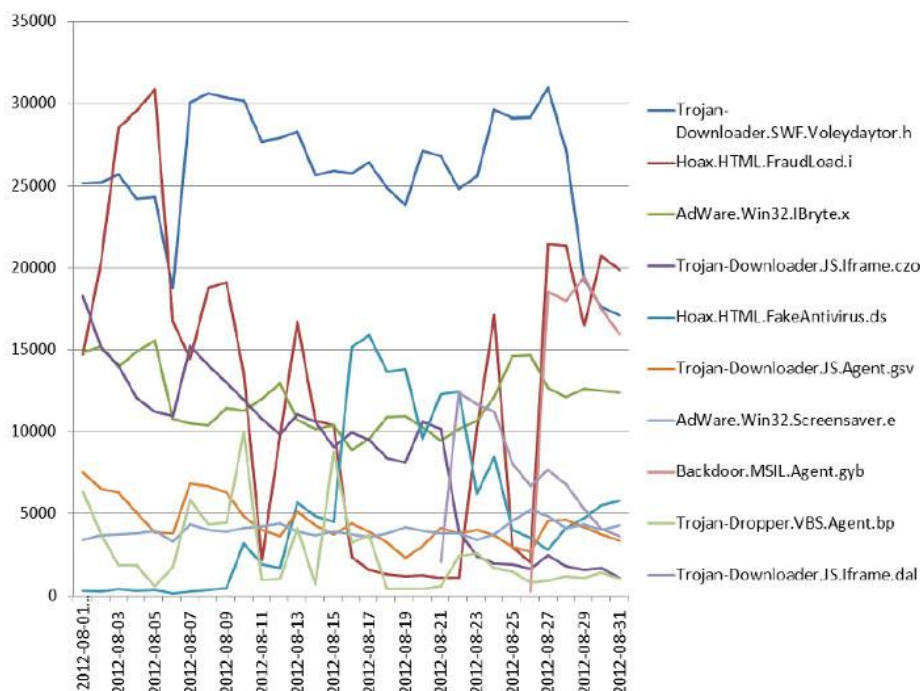
Opera

Opera 12 została wydana 14 czerwca 2012 r., po drobnej aktualizacji do wersji 12.01, w dniu 2 sierpnia 2012 r. Kolejną wersją była 12.02, wydana w dniu 30 sierpnia 2012 r. To dało nam możliwość analizy szybkości uaktualnień pomniejszych wersji: tych, które zazwyczaj nie przynoszą żadnych nowych funkcji. Najwyższy udział osiągnięty przez Operę 12.00 wynosił 72,2% i datowany był na dzień 28 lipca 2012 r. W dniu opublikowania wersji 12.01, jej udział wyniósł 4,3% (podnosząc się z poziomu 0,2% z dnia 1 sierpnia). W ciągu pięciu dni nowa wersja zdobyła 28 punktów procentowych i osiągnęła najwyższy udział równy 61,7% na jeden dzień przed publikacją wersji Opera 12.02. Tak więc, szybkość aktualizacji Opery jest jeszcze niższa niż w przypadku Firefoksa, a najwyższy udział, osiągany przez najbardziej aktualne wersje w trakcie ich trwania, jest podobny.

Odmienne spojrzenie: exploity narodzone w sieci

Na zakończenie tego badania, rzucmy okiem na trochę inne dane. Dane te również zostały zgromadzone za pośrednictwem Kaspersky Security Network, ale nie pokazują używanego legalnego oprogramowania, a złośliwe programy, jakie atakują naszych klientów za pośrednictwem zainfekowanych stron internetowych. Dla tego samego okresu (sierpień 2012 r.) wybraliśmy dziesięć najbardziej aktywnych złośliwych programów pochodzących z internetu.

Ten wykres pokazuje niektórych zwycięzców i przegranych oraz momenty, gdy wymieniają się oni rolami. Najbardziej interesujące jest to, że te wszystkie szkodliwe programy nie są nowe. W rzeczywistości, cyberprzestępcy nadal używają starszych exploitów, ponieważ nadal są one skuteczne – a powodem takiego stanu rzeczy jest aktywne korzystanie z oprogramowania w nieaktualnych i przestarzałych wersjach. Poniżej przedstawiamy nasze zalecenia dla użytkowników indywidualnych i firm, aby obniżyć ich szanse stania się ofiarą ataku cybernetycznego, zwracając szczególną uwagę na zainstalowane oprogramowanie.

Zalecenia dla użytkowników indywidualnych

- ▶ Regularnie instaluj aktualizacje. Częstym nawykiem w dzisiejszych czasach jest sporadyczne restartowanie komputera lub unikanie zamykania systemu. Przeglądarki mogą pozostawać otwarte przez tydzień z prośbą o zainstalowanie nowej wersji, która jest notorycznie ignorowana. Na szczęście, wszystkie nowoczesne przeglądarki internetowe oferują wygodne i szybkie procedury aktualizacji. To samo powinno się dotyczyć innych aplikacji, w szczególności tych atakowanych najczęściej: Adobe Flash, Adobe Reader i Oracle Java.
- ▶ Uaktualniaj system operacyjny. Z tych samych powodów, co powyżej. Również w tym przypadku wiele osób ignoruje sytuację, w której system Windows wyświetla monit o ponowne uruchomienie systemu. To nie zawsze jest najlepszy czas, aby zamknąć wszystkie aplikacje, zapisać wszystkie dokumenty i odczekać

chwile, aż aktualizacje zostaną zainstalowane. Jednak należy to robić. A jeśli używasz systemu Windows XP – nie używaj przeglądarki Internet Explorer (będzie domyślnie nieaktualna, choć poprawki bezpieczeństwa są nadal publikowane). Zamiast tego wybierz alternatywną przeglądarkę.

▶ I najważniejsze: zainstaluj system zabezpieczeń. Posiadanie aktualnej wersji przeglądarki i innych programów ochroni Cię od wielu zagrożeń, ale nadal możesz zostać zaatakowany przez złożone szkodliwego oprogramowanie. Właściwy pakiet bezpieczeństwa, jak [Kaspersky Internet Security 2013](#) w większości przypadków blokuje samą możliwość ataku na przeglądarkę, bo po prostu blokuje dostęp do złośliwej strony. Bacznie obserwuje podatne programy, a dzięki technologii [Automatycznego zapobiegania exploitom](#) blokuje nawet te exploity, które w Twoim systemie chciałyby wykorzystać luki zero-day (takie, dla których nie istnieją jeszcze uaktualnienia).

Rekomendacje dla przedsiębiorstw

▶ Wprowadzanie pewnych ograniczeń do uprawnień użytkownika w zakresie instalacji i aktualizacji oprogramowania jest powszechną praktyką wśród przedsiębiorców. Choć takie podejście może wydawać się na pierwszy rzut oka zasadne, prowadzi to do sytuacji, w której używane jest poważnie przestarzałe oprogramowanie. To konkretne badanie jest oparte na konsumenckich trendach użytkowania, które wydają się być bardzo niebezpieczne (podobne dane z korporacyjnych punktów końcowych nie są wysyłane do Kaspersky Security Network ze względu na politykę prywatności firm). Jeśli użytkownicy nie są w stanie samodzielnie zaktualizować oprogramowania, musi to być wykonywane w sposób scentralizowany przez personel IT.

▶ Innym rozwiązaniem tego problemu jest umożliwienie pracownikom instalacji i aktualizacji niektórych programów, przy zachowaniu ograniczeń niepożądanego oprogramowania. Pozwala na to produkt [Kaspersky Endpoint Security 8 for Windows](#) dzięki technologii [Kontroli aplikacji](#). Zintegrowana z chmurą Kaspersky Security Network baza danych [Whitelisting](#) automatycznie układa nowe wersje popularnego legalnego oprogramowania w odpowiednich kategoriach. Dzięki temu żadne dodatkowe działania ze strony specjalistów IT nie są wymagane w celu dodania pożądanego oprogramowania do listy aplikacji „dozwolonych”.

▶ Podobnie jak inne technologie kontroli punktów końcowych, Kontrola aplikacji działa w sposób scentralizowany. Dzięki Kaspersky Security Center łatwą sprawą jest przeprowadzenie ewidencji zainstalowanych aplikacji, wprowadzenie elastycznych zasad użytkowania oprogramowania dla różnych użytkowników, a także monitorowanie wrażliwych programów.